

Lenka Keleová: NAFTA – CANADA'S APPROACH: RELATIONS AND DISPUTES (oponentický posudek)

Práce je zaměřena na kanadský přístup k North American Free Trade Agreement (NAFTA). V úvodu si autorka položila základní otázku: Jaký je přístup Kanady k NAFTA? K tomu, aby se dobrala vyčerpávající odpovědi, zaměřila se i na další problémy: dopad NAFTA na Kanadu, úroveň vztahů mezi členskými zeměmi NAFTA; existující rozpory a konečně i názory veřejnosti. Hlavními prameny práce byly články z novin a internet, jejichž dlouhý seznam je připojen v závěru práce. Takovýto přístup pochopitelně klade velké nároky na hodnocení kvality jednotlivých zdrojů, na druhé straně však zajišťuje aktuálnost a do značné míry i nezaujatost.

NAFTA vznikla v devadesátých letech minulého století jako největší zóna volného obchodu na světě. Jejím smyslem bylo odstranit obchodní a investiční bariéry. Jistou zvláštností je skutečnost, že ji tvoří jedna rozvojová a dvě průmyslově rozvinuté země. Od samého počátku existovali přívrženci i protivníci. K odpůrcům náleželi především odboráři v Kanadě a Americe, kteří se obávali odlivu pracovních míst do Mexika, kde však současně hrozilo zhoršení životního prostředí. Mexičtí farmáři se zase obávali konkurence dvou rozvinutých zemí na severu, které svým farmářům poskytují rozsáhlé zemědělské dotace. Naproti tomu velké korporace doufaly, že odstranění celních i jiných bariér povede k zintenzivnění obchodu. Autorka podává v této části práce i rozbor příslušné smlouvy a ukazuje všechny její aspekty.

Druhá kapitola se soustřeďuje na postoj Kanady. Kanada je tržní ekonomika vysoce závislá na mezinárodním obchodu (zvláště se Spojenými státy) a důležitý člen G7 s poněkud netypickým důrazem na primární sektor (dřevo a ropa). Autorka poukazuje na tři hlavní cíle Kanady při vyjednávání svého členství: získání lepšího přístupu na mexický trh; zlepšení dvoustranného volného obchodu se Spojenými státy a konečně zajištění toho, aby Kanada zůstala i nadále zajímavým prostředím pro investory. Tento poslední bod se však jeví jako poněkud problematický, protože jestliže se investoři dříve uchýlovali do Kanady, aby se vyhnuli placení cel, přesunují se nyní do bohatšího prostředí Spojených států, odkud do Kanady vyvážejí. Pozitivní účinek NAFTA na Kanadu se projevuje především růstem obchodu, služeb a investic, negativní pak úbytkem pracovních míst. Mezi členskými zeměmi se pochopitelně vyskytují spory, jejichž analýza patří k nejzdařilejším částem práce.

Třetí kapitola rozebírá vztahy uvnitř NAFTA. Kanadsko-americká obchodní výměna je největší bilaterální obchod na světě; přičemž Kanada je na americkém trhu více závislá než

Spojené státy na trhu kanadském. Autorka dokumentuje různé aspekty obchodní výměny. Vztahy mezi Spojenými státy a Mexikem charakterizuje autorka jako ojedinělé a asymetrické. Jejich zvláštní charakter je způsoben blízkostí obou zemí i rozdílným stupněm ekonomického rozvoje. Je logické, že závislost Mexika na Spojených státech je mnohem větší než obráceně. Přirozeně se vyvíjející integrace se význačně urychlila poté, co NAFTA vstoupila v platnost v roce 1994. Spojené státy, které zamýšlejí v budoucnu rozšířit volný obchod i na další latinskoamerické státy, mohou ze vztahů s Mexikem čerpat zkušenosti. Jako specifický problém se jeví příliv mexických imigrantů jakož i peníze, jež posílají domů, což se děje legálně i ilegálně; jiný problém představuje nebezpečný odpad – autorka poukazuje na konkrétní případy sporů mezi oběma zeměmi. Vztahy mezi Mexikem a Kanadou svým významem nejsou příliš výrazné. Pro obě země představují Spojené státy jejich největšího obchodního partnera; Kanada pak zaujímá druhé místo v mexickém obchodu, zatímco pro Kanadu stojí Mexiko až na pátém místě. Možnosti rozvoje nejsou zjevně využity a ani sporů není mnoho.

Čtvrtá kapitola se zajímavě soustředí na analýzu názorů veřejnosti na existenci NAFTA, neboť dopad veřejného mínění je ve všech třech zemích velmi důležitý a je nutno jej neustále brát v potaz. Lze konstatovat, že většinové mínění se staví příznivě vůči NAFTA, přestože v Kanadě a v Mexiku lidé považují Spojené státy za hlavního beneficienta. Americká veřejnost zase považuje Mexiko za zemi, která na NAFTA nejvíce vydělala. NAFTA se jeví jako dvě bilaterální smlouvy než jedna trilaterální, což je nepochybně způsobeno dominantní rolí Spojených států.

Hlavní otázku práce zodpověděla autorka v závěru: přes jistá nesplněná očekávání zůstává postoj Kanady k Severoamerické smlouvě o volném obchodu pozitivní.

Autorka se ve zvolené problematice dobře orientovala; po metodické stránce je její práce velmi zdařilá. K zodpovězení obecné zásadní otázky použila několik vhodně vybraných kritérií, jež představovala přístup ekonomický, politický, sociologický. Tento mezioborový přístup patří k nejhodnotnějším aspektům předložené diplomové práce, již je proto nutno hodnotit jednoznačně pozitivně.

K příznivému dojmu přispívá i kultivovaná, idiomatická angličtina, jíž je práce napsána. Tuto diplomovou práci mohou proto s potěšením plně doporučit k obhajobě.

Praha, 10. září 2006

Dr. Ing. Rudolf Chalupský
Katedra anglického jazyka
Fakulta mezinárodních vztahů